

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ДУ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ
З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ МОЗ УКРАЇНИ»
ДВНЗ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ»

МАТЕРІАЛИ

**XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю, присвяченої 60-річчю ТДМУ**

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

**(з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України
за допомогою відеоконференц-зв'язку)**

**18–19 травня 2017 року
м. Тернопіль**

**У двох томах
ТОМ 2**

**Тернопіль
ТДМУ
«Укрмедкнига»
2017**

Висновки. Отже, подальше втілення комп'ютерних методів навчання і контролю знань створять більш сприятливі умови для отримання та засвоєння новітньої медичної інформації і підвищення якості підготовки майбутніх фахівців. Реформування вищої медичної освіти в нашій країні спрямовано на надання українському фахівцю в майбутньому рівних можливостей на європейському ринку праці, що повинно розглядатися як пріоритетне завдання в системі заходів відповідальних державних закладів.

Література

1. Закон України «Про вищу освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, №37-38, ст.2004) {Із змінами, внесеними згідно із Законом №76-VIII від 28.12.2014, ВВР, 2015, №6, ст. 40}
2. Колесник Ю.М. На шляху до Європейського простору / Ю.М. Колесник, Ю.М. Нерянов // Медична освіта.- 2009. – №2. – С. 44-46.
3. Гудирева О.М. Впровадження інформаційно-комунікативних технологій у навчальному процесі вищого навчального закладу / О.М. Гудирева// Інформаційні технології в освіті: зб. наук. праць. – Херсон, 2010. – Вип. 6.- С. 101-112.

АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ – ПЕРШОКУРСНИКІВ ДО НАВЧАННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Г. О. Сирова, В. О. Макаров, О. В. Савельєва, С. М. Козуб

Харківський національний медичний університет

Вступ. На сучасному етапі розвитку суспільства, що характеризується соціально- економічними перетвореннями, підвищенням рівня психоемоційної напруженості, зростають вимоги до адаптивних навичок студентів – першокурсників. Прискорений темп життя призводить до необхідності за короткий період вирішувати різноманітні проблеми, запам'ятовувати великі об'єми інформації, приймати рішення. Саме перші роки навчання є особливо напружені та складні, особливо для іноземних студентів, які прибули на навчання з різних країн світу. В 2016 – 2017 навчальному році на першому курсі в Харківському національному медичному університеті (ХНМУ) навчається 936 студентів – іноземців (більшість з Індії – 281 студент). Кількість першокурсників, що навчаються англійською мовою, постійно збільшується.

Основна частина. Однією з актуальних проблем, яка вивчається співробітниками кафедри медичної та біоорганічної хімії ХНМУ, є вивчення особливостей адаптації студентів – іноземців першого курсу до навчальної діяльності у ХНМУ. Відомо, що адаптація першокурсників до навчання – динамічний, інтенсивний, комплексний процес життєдіяльності, в ході якого у студентів формується стійки навички задоволення вимог, що пред'являються до них в період навчання і виховання у вищій школі. Виражена емоційна і фізична напруга може призводити до виникнення стресових станів. Розробка нових підходів до діагностики і корекції проявів дезадаптації обумовлені тим, що дезадаптація є реакцією не лише психіки, а і всього організму. Розробка психопрофілактичних підходів до запобігання виникнення психофізіологічної дезадаптації студентів неможлива без масових діагностичних досліджень студентів. Ці дослідження спрямовані на виявлення факторів ризику і проявів дезадаптації на психофізіологічному, психічному і соціально – психологічному рівнях. Тому об'єктом нашого дослідження були студенти – іноземці першого року навчання в ХНМУ. Нами були розроблені для дослідження анкети з простих питань та проведено анонімне анкетування. В дослідження приймали участь 318 студентів: 184 російськомовних студентів – іноземців V факультету (106 студентів спеціальності «Медицина» і 78 студентів спеціальності «Стоматологія») та 134 англійськомовних студентів VI факультету спеціальності «Медицина».

Питання носили загальний характер і виявляли, який із трьох видів адаптації (фізіологічна, академічна та соціально-культурна) представляють для іноземних студентів найбільшу складність.

Перший блок питань був спрямований на виявлення труднощів фізіологічної адаптації. Як відомо, це одна з причин зниження інтересу до навчання – це фізіологічна адаптація. Іноземним студентам були запропоновані такі питання: «Подобається Вам навчатися в університеті?», «Ви сумуєте за батьками?», «Подобається Вам місто Харків?».

Повна картина відповідей іноземних студентів – першокурсників наведена на рисунках 1, 2, 3.

Наступний блок питань був спрямований на виявлення труднощів академічної адаптації, яка включає в себе адаптацію іноземних студентів до дидактичного середовища університету. Необхідно визнати, що успішна адаптація до навчального процесу, розуміння специфіки навчання в українських університетах є запорукою хорошої успішності. Для виявлення труднощів, пов'язаних з навчанням, були запропоновані наступні питання: «Вам подобаються лекції, практичні заняття з хімії?», «Відпрацювання лекцій, практичних занять для Вас – проблема чи ні», «Чи розумієте Ви, що викладач говорить на лекції, практичному занятті з хімії?».

Повна картина відповідей іноземних студентів наведена на рисунках 4, 5, 6.

Останній блок питань був присвячений соціальній адаптації іноземних студентів. В Україні іноземні студенти потрапляють в нову соціальну середу, в якій спочатку важко орієнтуються. Соціальна адаптація полягає в можливості зберігати і підтримувати звичний спосіб життя, якщо він не суперечить існуючим в Україні укладам. Для виявлення проблем соціальної адаптації були запропоновані такі питання: «У Вас є друзі в університеті?», «Хто та що Вам допомагає адаптуватися?».

Повна картина відповідей іноземних студентів наведена на рисунках 7, 8.

В процесі теоретичного вивчення проблеми та власної науково – дослідної роботи ми використали опитування, анкетування, спостереження для оцінки емоційної стійкості та психологічного благополуччя.

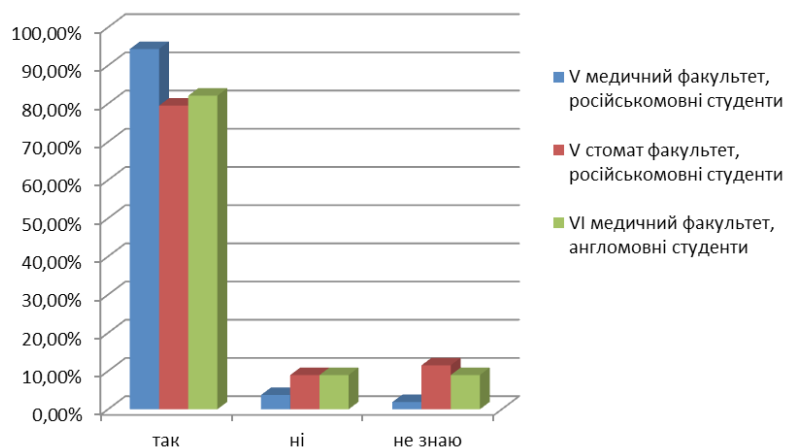

Рис.1. «Чи подобається Вам навчатися в університеті?»

а) Так: V медичний факультет (російськомовні студенти) – 94,33%, V стоматологічний (російськомовні студенти) – 79,5%, VI медичний (англкомовні студенти) – 82,08% ; б) Ні: V медичний факультет (російськомовні студенти) – 3,77%, V стоматологічний (російськомовні студенти) – 8,97%, VI медичний (англкомовні студенти) – 8,95%; в) Не знаю: V медичний факультет (російськомовні студенти) – 1,9%, V стоматологічний (російськомовні студенти) – 11,53%, VI медичний (англкомовні студенти) – 8,95%.

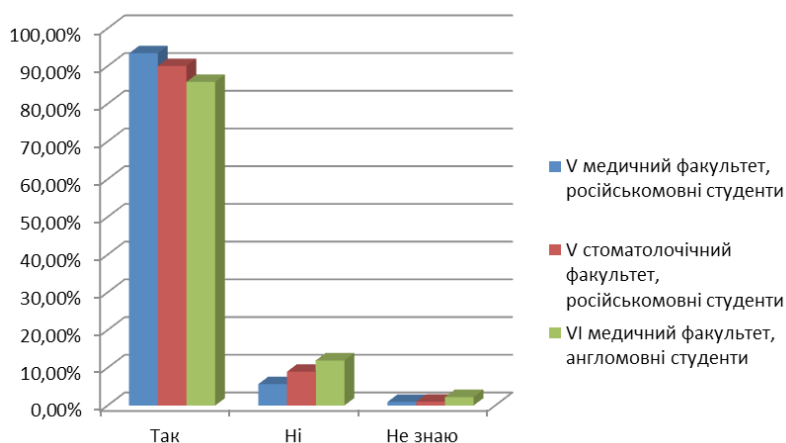

Рис.2. «Чи сумуєте ви за батьками?»

а) Так: V медичний факультет (російськомовні студенти) – 93,4%, V стоматологічний (російськомовні студенти) – 90,02%, VI медичний (англкомовні студенти) – 85,82%; б) Ні: V медичний факультет (російськомовні студенти) – 5,66%, V стоматологічний (російськомовні студенти) – 8,97%, VI медичний (англкомовні студенти) – 11,94%; в) Не знаю: V медичний факультет (російськомовні студенти) – 0,94%, V стоматологічний (російськомовні студенти) – 1,01%, VI медичний (англкомовні студенти) – 2,24%.

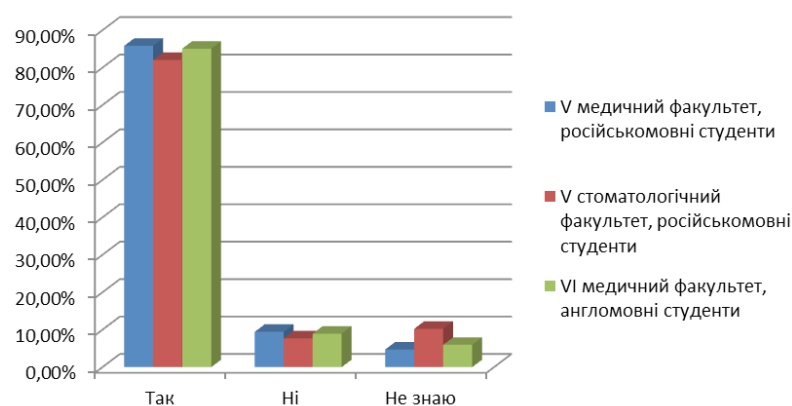

Рис.3. «Чи подобається Вам місто Харків?»

а) Так: V медичний факультет (російськомовні) – 85,84%, V стоматологічний (російськомовні) – 82,05%, VI медичний (англкомовні) – 85,07%; б) Ні: V медичний факультет (російськомовні) – 9,43%, V стоматологічний (російськомовні) – 7,7%, VI медичний (англкомовні) – 8,96%; в) Не знаю: V медичний факультет (російськомовні) – 4,73%, V стоматологічний (російськомовні) – 10,25%, VI медичний (англкомовні) – 5,97%.

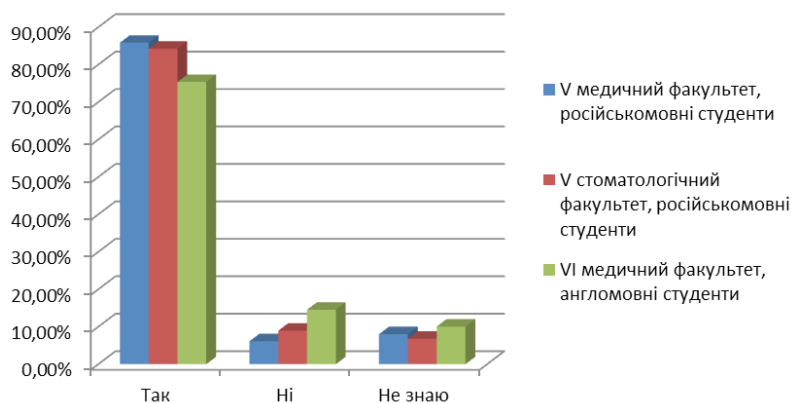

Рис. 4. «Вам подобаються лекції, практичні заняття з хімії?»

а) Так: V медичний факультет (російськомовні студенти) – 85,85%, V стоматологічний (російськомовні студенти) – 84,25%, VI медичний (англкомовні студенти) – 75,38%; б) Ні: V медичний факультет (російськомовні студенти) – 6,13%, V стоматологічний (російськомовні студенти) – 8,96%, VI медичний (англкомовні студенти) – 14,55%; в) Не знаю: V медичний факультет (російськомовні студенти) – 8,02%, V стоматологічний (російськомовні студенти) – 6,79%, VI медичний (англкомовні студенти) – 10,07%

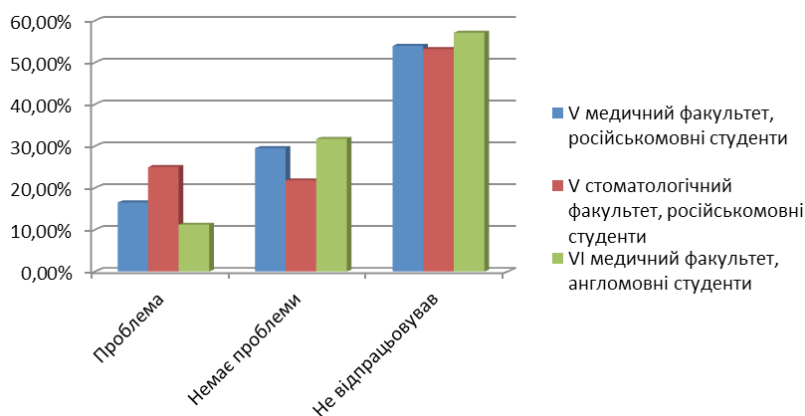

Рис. 5. «Відпрацювання лекцій, практичних занять для Вас це – проблема чи ні».

а) Проблема: V медичний факультет (російськомовні студенти) – 16,51%, V стоматологічний (російськомовні студенти) – 25%, VI медичний (англкомовні студенти) – 11,19%; б) Немає проблеми: V медичний факультет (російськомовні студенти) – 29,5%, V стоматологічний (російськомовні студенти) – 21,8%, VI медичний (англкомовні студенти) – 31,72%; в) Не знаю, не відпрацьовував: V медичний факультет (російськомовні студенти) – 53,99%, V стоматологічний (російськомовні студенти) – 53,2%, VI медичний (англкомовні студенти) – 57,09%.

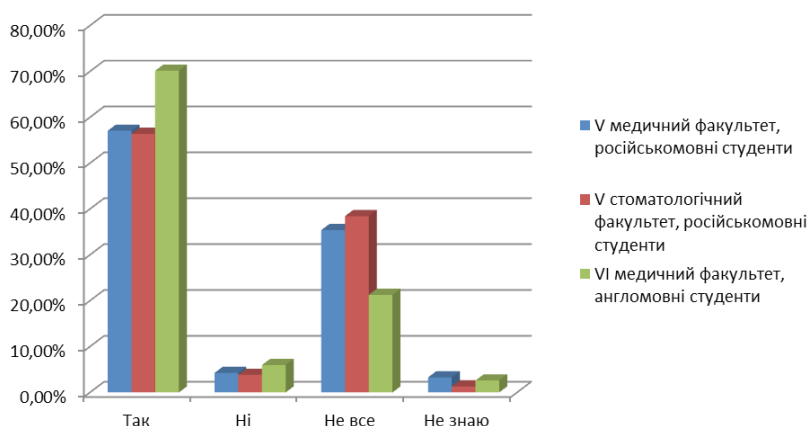

Рис. 6. «Чи розумієте Ви, що викладач говорить на лекції, практичному занятті з хімії?»

а) Так: V медичний факультет (російськомовні студенти) – 57,07%, V стоматологічний (російськомовні студенти) – 56,4%, VI медичний (англкомовні студенти) – 70,15%; б) Ні: V медичний факультет (російськомовні студенти) – 4,25%, V стоматологічний (російськомовні студенти) – 3,84%, VI медичний (англкомовні студенти) – 5,97%; в) Не все: V медичний факультет (російськомовні студенти) – 35,4%, V стоматологічний (російськомовні студенти) – 38,45%, VI медичний (англкомовні студенти) – 21,27%; г) Не знаю: V медичний факультет (російськомовні студенти) – 3,28%, V стоматологічний (російськомовні студенти) – 1,31%, VI медичний (англкомовні студенти) – 2,61%.

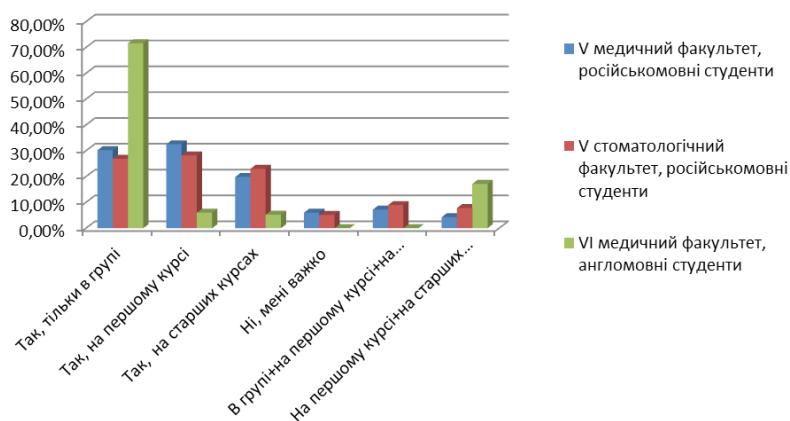

Рис. 7. «У Вас є друзі в університеті?»

а) Так, в групі: V медичний факультет (російськомовні студенти) – 30,2%, V стоматологічний (російськомовні студенти) – 26,9%, VI медичний (англкомовні студенти) – 71,64%; б) Так, на першому курсі: V медичний факультет (російськомовні студенти) – 32,5%, V стоматологічний (російськомовні студенти) – 28,2%, VI медичний (англкомовні студенти) – 5,97%; в) Так, на старших курсах: V медичний факультет (російськомовні студенти) – 19,8%, V стоматологічний (російськомовні студенти) – 23%, VI медичний (англкомовні студенти) – 5,22%; г) Ні, мені важко: V медичний факультет (російськомовні студенти) – 6%, V стоматологічний (російськомовні студенти) – 5,12%, VI медичний (англкомовні студенти) – 0%; д) Так, в групі + на першому курсі + на старших курсах: V медичний факультет (російськомовні студенти) – 7,2%, V стоматологічний (російськомовні студенти) – 8,97%, VI медичний (англкомовні студенти) – 0%; е) На першому курсі + на старших курсах: V медичний факультет (російськомовні студенти) – 4,3%, V стоматологічний (російськомовні студенти) – 7,81%, VI медичний (англкомовні студенти) – 17,16%.

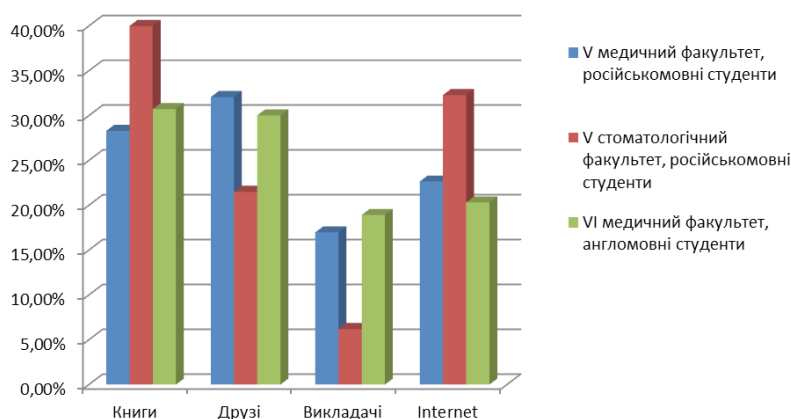

Рис. 8. «Хто та що Вам допомагає адаптуватися?»

а) Книги: V медичний факультет (російськомовні студенти) – 28,3%, V стоматологічний (російськомовні студенти) – 40%, VI медичний (англкомовні студенти) – 30,73%; б) Друзі: V медичний факультет (російськомовні студенти) – 30,73%, V стоматологічний (російськомовні студенти) – 21,5%, VI медичний (англкомовні студенти) – 30,03%; в) Викладачі: V медичний факультет (російськомовні студенти) – 16,98%, V стоматологічний (російськомовні студенти) – 6,2%, VI медичний (англкомовні студенти) – 18,92%; г) Internet: V медичний факультет (російськомовні студенти) – 22,65%, V стоматологічний (російськомовні студенти) – 32,3%, VI медичний (англкомовні студенти) – 20,31%.

Висновки. Найбільш проблемними для іноземних студентів – першокурсників є академічна та соціальна адаптація, ці труднощі пов'язані з мовним бар'єром (недостатнім знанням мови, якою навчаються студенти).

Адаптація – актуальне питання, як для студентів та і для викладачів, тому що не тільки студенти повинні адаптуватися до нових умов, а і ми, викладачі, повинні адаптуватися до нових студентів, особливо до студентів-першокурсників зі своїми поглядами, звичаями, культурою.

Результати анкетування показали: адаптації студентів V медичного факультету, які навчаються російською мовою, допомагають: друзі (32,07%), книги (28,3%), internet (22,65%), викладачі (16,98%), студентів V стоматологічного факультету, які навчаються російською мовою: книги (40%), internet (32,3%), друзі (21,5%), викладачі (6,2%). За результатами анкетування студентів VI медичного факультету,

які навчаються англійською мовою, їх адаптації сприяють: книги (30,73%), друзі (30,03%), internet (20,31%), викладачі (18,92%). Тому необхідно підвищувати роль викладачів в адаптації іноземних студентів до навчання шляхом проведення виховних заходів: екскурсій, наукових конференцій, круглих столів та введення кураторства в кожній окремій групі першокурсників – іноземців.

В процесі теоретичного вивчення проблеми та власної науково – дослідної роботи ми використали опитування, анкетування, спостереження для оцінки емоційної стійкості та психологічного благополуччя. У ході проведення дослідження ми підтвердили гіпотезу того, що впровадження в педагогічну діяльність викладачів кафедри методики з адаптації сприяє зменшенню рівня дезадаптації та збільшенню рівня адаптації першокурсників – іноземців.

Література

1. Бороніна Л. Н. Адаптація першокурсників: проблеми і тенденції / Л. Н. Бороніна, Ю. Р. Вишневський, Я. В. Дідковська та ін. // Університетське управління: практика і аналіз. – 2001. – № 4(19).

2. Антонова В. Б. Психологічні особливості адаптації іноземних студентів до умов життя і навчання в Москві // Вісник ЦМО МГУ. – 1998. – №1.

3. Витенберг Е. В. Соціально-психологічні чинники адаптації до соціальних і культурних змін. – СПб., 1995.

4. Дудченко О. Н. Соціальна ідентифікація і адаптація особи / О.Н. Дудченко, А. В. Мотиль // Социс. – 1995. – № 6.

5. Ємельянов В. В. Студенти про адаптацію до вузівського життя // Социс. – 2001. – №9.

7. Крупець Я. Н. Соціальне самопочуття як інтегральний показник адаптованості // Социс. – 2003. – № 4.

8. Свиридов Н. А. Адаптаційні процеси в середовищі молоді // Социс. – 2002. – №1.

ВИКОРИСТАННЯ СИМУЛЯЦІЙНИХ МЕТОДИК НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З АНАЛІТИЧНОЇ ХІМІЇ ДЛЯ СТУДЕНТІВ-БАКАЛАВРІВ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Г. О. Сирова, І. В. Новікова, В. О. Макаров, Т. С. Тішакова, О. О. Завада

Харківський національний медичний університет

В Україні у теперішній час продовжується процес реформування системи нормативно-правового упорядкування в медичному секторі відповідно до міжнародних вимог. Особливу увагу звернено на стандарти, які орієнтовано на створення системи забезпечення якості лабораторних досліджень. Загальні вимоги щодо якості та компетентності клінічних лабораторій визначає національний стандарт України, який гармонізований зі стандартами EN ISO 15189:2015.

Виходячи з цього актуальною постає задача підготовки кваліфікованих студентів-бакалаврів спеціальності «Лабораторна діагностика».

Відомо, що в роботі клініко-діагностичної лабораторії умовно можна виділити декілька етапів: преаналітичний, аналітичний і постаналітичний. Аналітичний етап роботи вимагає від лаборанта досконалого володіння оснащенням лабораторій (сучасною апаратурою, лабораторним посудом), а також правилами використання та зберігання витратних матеріалів. Слід зазначити, що для відпрацювання практичних навичок роботи з лабораторним обладнанням ефективними є застосування симуляційних методик навчання на практичних заняттях з аналітичної хімії.

З цією метою на кафедрі медичної та біоорганічної хімії Харківського національного університету для ознайомлення з інструментальними (фізико-хімічними) методами дослідження різних об'єктів, а також з метою зниження у майбутньому кількості помилок при проведенні перших аналізів на робочому місці, для студентів-бакалаврів запропоновано на лабораторно-практичних заняттях більшу увагу приділяти вдосконаленню техніки проведення аналізу. Згідно робочої навчальної програми з дисципліни «Аналітична хімія», розробленої викладачами кафедри для студентів спеціальності 6.120102 Лабораторна діагностика, на заняттях студенти набувають практичні навички роботи з аналітичними вагами, рН-метрами, термостатом, рефрактометром, фотометром пламеневим, фотометром, центрифугою, сахариметром та іншими приборами та пристроями. Крім цього перед студентами-бакалаврами викладачі на практичних заняттях ставлять проблемні завдання з виявлення невідомої речовини та визначення її кількісного складу за допомогою наявних реактивів та обладнання, що теж передбачає моделювання реальної ситуації, що може виникнути у майбутньому

професійному житті студентів. Під час виконання подібного завдання студенти вчать критично мислити, приймати обгрунтовані рішення та складати звіти своєї роботи, що теж є невід'ємною складовою їх майбутньої професії. Практичні заняття на модельних розчинах за реальною методикою аналізу тієї чи іншої біологічної рідини, в порівнянні з тільки демонстрацією, допомагають досягти значного поліпшення результатів набуття практичних навичок у студентів. При цьому слід особливо підкреслити важливість не ілюстративності, а наочності навчання.

Викладачі кафедри приділяють особливу увагу удосконаленню та ефективності процесу навчання з дисципліни «Аналітична хімія» у студентів-бакалаврів, оволодіваючи новими методами навчання та впроваджуючи їх на лабораторно-практичних заняттях. Крім цього на кафедрі проводяться різні методичні семінари, присвячені вдосконаленню процесу навчання з дисципліни «Аналітична хімія». Так, 1 лютого 2017 року було проведено методичний семінар «Обмін досвідом викладання аналітичної хімії», а якому викладачі кафедри обговорили актуальні проблеми методології викладання дисципліни «Аналітична хімія» в Україні та за кордоном, а також запропонували впровадження нових підходів до навчального процесу, у тому числі і за допомогою впровадження симуляційних методик навчання.

Таким чином, впровадження системи менеджменту якості в клініко-діагностичних лабораторіях вимагає підвищення рівня кваліфікації працівників, тому завданням медичних університетів є підготовка висококваліфікованих спеціалістів цієї галузі, а використання симуляційних методик значною мірою сприяє цьому процесу.

Література

1. Артющенко В. В. Симуляційне навчання в медицині: Міжнародний та вітчизняний досвід/ С. С. Семченко, О. С. Єгоренко, Д. А. Новіков, Д. Ф. Караконстантин, Л. І. Берлінська // Одеський медичний журнал, Одеса, 2015. – №6(152). – 67-74.

2. Риклефс В. П. Факторы успеха симуляционного обучения с использованием высокотехнологичных симуляторов в медицинском вузе / В. П. Риклефс, Р. С. Досмагамбетова // Материалы 1-й Всероссийской конф. по симуляционному обучению в медицине критических со-